

پيام شهر از ثبت جهانی سعدالسلطنه گزارش می دهد؛

جاودانگی نام بزرگترین

کاروانسرای سرپوشیده ایران در جهان

زهرا فشانجی

تاریخی و ارزشمند قزوين صورت گرفته است.

● **صنعت گردشگری یک اقتصاد جاری است**
آرش رشوندآوه، مدیرعامل سازمان نوسازی و بهسازی شهرداری قزوين می گوید: دولت و وزارت کشور با هدف پویایی شهرداری ها نسبت به راه اندازی برخی سازمان ها متناسب با شرایط شهرها اقدام کرده که سازمان نوسازی و بهسازی، یکی از این سازمان ها به شمار می رود. از مهم ترین اهداف راه اندازی این سازمان، تسهیل در روند نوسازی و بهسازی بافت های تاریخی و فرسوده است.

وی ادامه می دهد: سازمان نوسازی و بهسازی شهرداری قزوين، چهارمین سازمان نوسازی و بهسازی کشور است که از سال ۱۳۷۹ تشکیل شده و نسبت به احیای بافت های فرسوده و تاریخی شهر قزوين گام های موثری برداشته است.

این مسئول تصریح می کند: براساس ماده ۱۶۶ برنامه سوم توسعه کشور، شوراهای شهر درصدی از درآمد شهرداری هر شهر را متناسب با نیاز بافت های تاریخی آن شهر در اختیار مدیریت ذیربط در شهرداری (در قزوين سازمان نوسازی و بهسازی) قرار می دهند تا با نظارت واحدهای سازمان میراث فرهنگی کشور، در جهت مرمت بناها، مجموعه ها و بافتهای تاریخی همان شهر به مصرف برسد. از همین رو در سال ۱۳۸۱ سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری قزوين، شورای اسلامی شهر و شهرداری قزوين، براساس برنامه ای مدون اهداف مشخصی را برای نوسازی و بهسازی بافت های تاریخی و فرسوده شهر از جمله حمام های تاریخی فجر، حاج میرحسن و بلور، تملک خانه تاریخی امام جمعه شهیدی و... توسط سازمان نوسازی و بهسازی تعریف کردند که اجرای آن تا سال ۱۳۸۶ ادامه پیدا کرد.

ابن مدیر شهری با اشاره به طرح پردیسان که یک طرح ملی برای شناسایی نقاط گردشگری به ویژه بناها و فضاهای تاریخی، از شمال تا جنوب و از شرق تا غرب در سطح کشور است و با هدف شناسایی و مشخص شدن یک محور گردشگری اجرا شده، می گوید: به واسطه شرایط ویژه کاروانسرای سعدالسلطنه این بنا در گام اول مورد توجه طرح پردیسان قرار گرفت و در اواخر دهه ۷۰ توسط میراث فرهنگی تملک و پس از آن رویدادهای نوروزی به صورت نمایشگاهی در آن برگزار شد.

رشوند آوه بیان می کند: پس از آن، صندوق احیا و بهره برداری از اماکن تاریخی کشور به عنوان بازوی قدرتمند برای تسریع در روند

نخستین بار بود که به قزوين می آمد، در خیابان های قدیمی این شهر قدم می زد و حال و هوای تازه ای را تجربه می کرد. خودش متعلق به یکی از شهرهای بسیار زیبای کشورمان بود که پیشینه تاریخی چند صد ساله دارد.

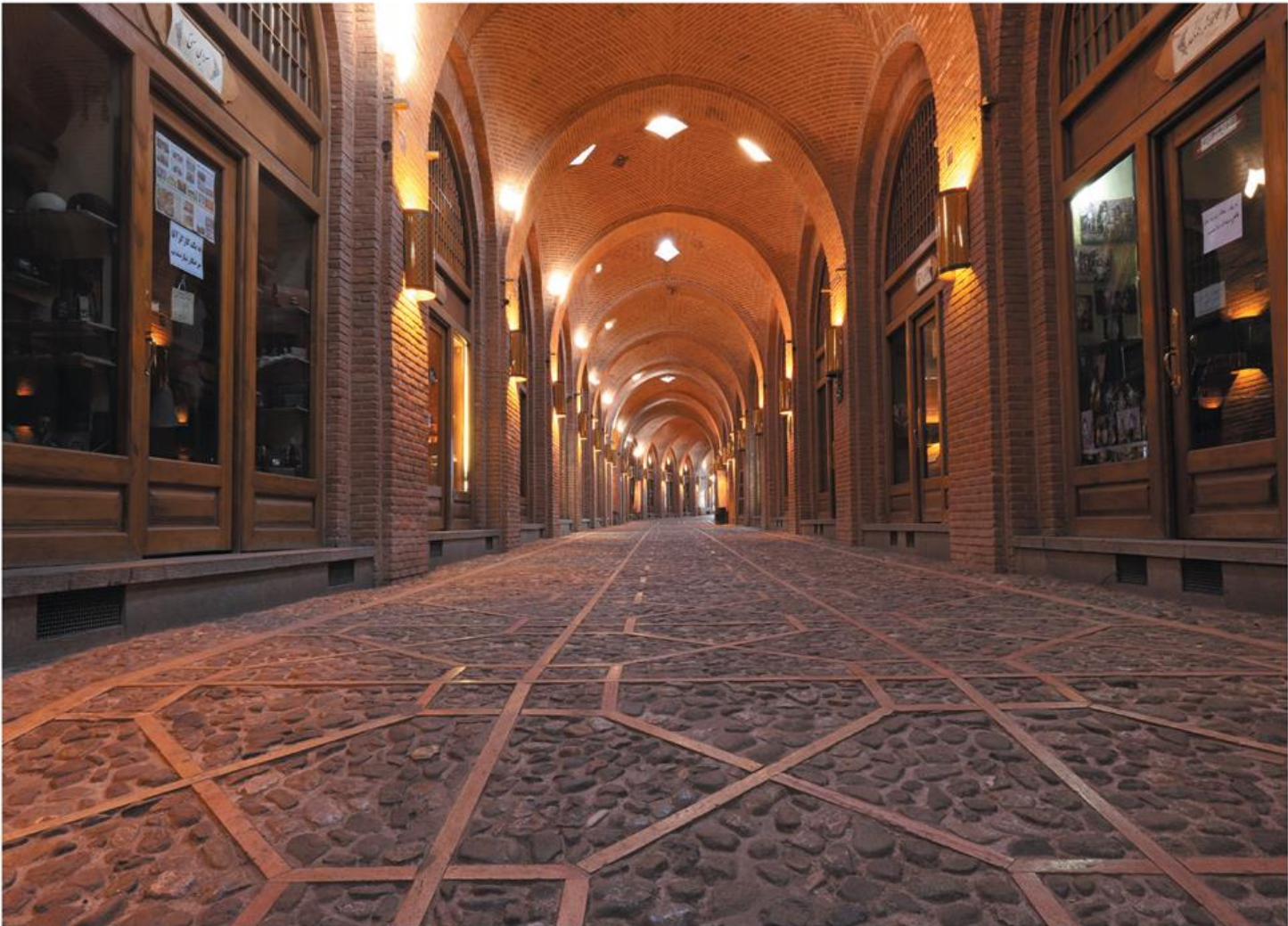
شهری مملو از بناهای تاریخی، از اصفهان آمده بود؛ اما با تعجب و سرشار از شگفتی به تمام نقاط شهر نگاه می کرد. از او خواستم تا از بزرگترین کاروانسرای سرپوشیده شهر بازدید کند. به سمت سعدالسلطنه راهی شدیم. با این که یک شهروند قزوينی هستم و بارها و بارها در راسته های مختلف سعدالسلطنه قدم زده ام، اما هربار که به آن جا یا می گذارم تازگی و آرامش بی نظیری را احساس می کنم که به نظرم یکی از شگفتی های تکرار نشدنی تاریخ کهن دیار مینودری است.

با میهمان اصفهانی وارد فضای خنک و دلپذیر سعدالسلطنه شدیم. از بدو ورود حال و هوای خوب و دلچسبش جانی تازه به میهمان خسته و از راه رسیده ما داد. حجره هایی که نشان از روزگار خوش و ناخوش این پهنه مینودری دارد. راسته های مختلف آن که مشهود است پس از بازسازی زیباییش دوجندان شده، فضایی که تمام بازدید کنندگان و حتی شهروندان را مشتاقانه برای دقایقی قدم زدن و احساس آرامش فرامی خواند. کافه ها، درختان تنومند، مجسمه های زیبا، دالان های تو در تو، درب های چوبی حجره ها، معماری بی بدیل و با شکوه این فضا که میراث ارزشمند گذشتگنمان می باشد نیز پای گردشگران زیادی را به این فضا کشوده است.

کاروانسرای سعدالسلطنه به دستور «سعدالسلطنه» حاکم وقت قاجار قزوين ساخته شد. ارزشمندترین قسمت این بنا، چهار سوق آن است که از تقاطع قائم دو راسته ایجاد شده و بر فراز آن گنبد بزرگ کاشی کاری شدهای قرار دارد.

چهار طرف گنبد را، چهار نیم گنبد با رسمی بندی و نورگیر فرا گرفته اند که فضا را بزرگتر نشان می دهد. سرای سعدالسلطنه قزوين بزرگترین کاروانسرای سرپوشیده و مرکز تجاری داخل شهری کشور است که با وسعتی افزون بر ۲/۶ هکتار در اواخر سلطنت ناصرالدین شاه قاجار ساخته شده است.

حالا پس از مدت ها خبری به گوش می رسد از ثبت جهانی این بنای بی نظیر که در رشد صنعت گردشگری قزوين بسیار تأثیر گذار خواهد بود. در این گزارش به گفت و گو با مدیرعامل سازمان نوسازی و بهسازی شهرداری قزوين پرداخته ایم تا ببینیم چه اقداماتی در راستای ثبت جهانی این بنای

راستای ثبت جهانی آن اقداماتی صورت گرفته است. خوشبختانه مقدمات و پیش نیازها در حال آماده سازی است و اوایل مرداد ماه سال جاری گروه ممیز ثبت جهانی وارد قزوين خواهند شد. پیش بینی های صورت گرفته خوشبینانه است. رشوند آوه تصریح می کند: در استان قزوين تاکنون هیچ گونه ثبت جهانی برای هیچ کدام از بناهای تاریخی صورت نگرفته است. این رویداد موجب می شود تا نام کاروانسرای سعدالسلطنه در کتاب جامع گردشگری ثبت شود و زمینه ساز حضور گردشگران فراملی در قزوين باشد؛ کتاب جامع گردشگری، به عنوان یک مرجع آشنایی با مقاصد گردشگری مورد استفاده گردشگران جهان قرار می گیرد.

او یادآور می شود: در سطح کشور به طور کلی ۲۴ ثبت جهانی (فرهنگی و طبیعی) وجود دارد و امید است نام کاروانسرای سعدالسلطنه نیز به این مجموعه افزوده شود. صنعت گردشگری، یک اقتصاد جاری است که می تواند به مرور زمان رنگ و روی خود را در زندگی تمام افراد یک جامعه نمایان کند. اگرچه پرداختن به مقوله گردشگری در گام نخست هزینه بر است؛ اما با گذشت زمان می توان شاهد درآمد ناشی از آن به صورت مستمر دانتهی بود.

وی می گوید: قزوين به واسطه پتانسیلها و ویژه گردشگری از جمله ظرفیت های مذهبی، فرهنگی، طبیعی، تاریخی و... می تواند به یک قطب گردشگری تبدیل شود. همچنین میتواند برای جامعه جهانی گردشگری، یک مقصد جذاب شامل مجموعه کاملی از فضاهای گردشگری باشد. رشوند آوه خاطر نشان می کند: اگرچه قزوين فاقد طرح جامع گردشگری است؛ اما سازمان نوسازی و بهسازی شهر قزوين توانسته با طراحی یک مسیر مناسب از دروازه درب کوشک تا آستان مقدس امامزاده حسین (ع)، محور گردشگری جذابی را برای گردشگران تعریف کند که شامل مجموعه ای کامل از فضاهای فرهنگی، تاریخی، مذهبی، اقتصادی، پلازای شهری و... باشد.

مدیرعامل سازمان نوسازی و بهسازی شهرداری قزوين عنوان می کند: تمام این اقدامات در راستای توسعه گردشگری صورت گرفته که موجب رونق اقتصادی و گردشگری شده است. همچنین برنامه ۵ ساله بر اساس محور گردشگری تعریف شده که بر روی مبلمان شهری، کسبازی، پیادهرو سازی و... با همکاری و تعامل سازمان های مربوطه در حال اجرا است.

رشوند آوه در پایان می افزاید: سازمان نوسازی و بهسازی شهرداری قزوين در تلاش است با همکاری اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری، صنعت پاک توریسم را توسعه داده و به نتایج خوبی دست پیدا کند؛ سیاستگذار در بحث گردشگری، اداره کل میراث فرهنگی است؛ اما شهرداری قزوين با سرمایه گذاری در این حوزه نقش موثری در رونق صنعت گردشگری دارد. امید است بتوان با برنامه ریزی دقیق، تعامل و تلاش همه جانبه و حمایت مسئولین کشوری و استانی نسبت به توسعه آن گام های مؤثری برداشت.

بدیهی است اصالت و ریشه شهرها در گرو فرهنگ، تاریخ و رشد هنری آن ها است. اگرچه عناصر دیگری نیز وجود دارد که می تواند در تبیین تاریخ و ریشه هر شهر تأثیر گذار باشد؛ اما بدون شک آن چه بازمانده از اجداد و نیاکان ما می باشد بهترین سند برای روشن شدن گذشته، نوع زندگی، فرهنگ، عقاید، تفکرات و... درباره پدران ما است. بناهای تاریخی یکی از این اسناد مهم هستند که باید برای حفظ و احیای آن ها تلاش کنیم بتوانیم آن ها را برای نسل آینده به یادگار بگذاریم. بنای بی نظیر و با شکوه سعدالسلطنه نیز یکی از همین اسناد است که باید برای حفظ آن گام های بلندی برداشته شود. چرا که علاوه بر تأثیر فرهنگی آن می تواند نقش مهمی در توسعه صنعت گردشگری و رونق اقتصادی منطقه ایفا کند.

کنندگان محصولات صنایع دستی و هنرهای سنتی ایرانی، رستوران سنتی، کافه های سنتی مناطق مختلف ایران، تولید و عرضه لباسهای سنتی و شیرینی جات سنتی و غیره به صورت اجاره واگذار شده است. رشوند آوه با تأکید بر این موضوع که برگزاری رویداد ها و تعریف تقویم ثابت برای فضاهای فرهنگی مانند سعدالسلطنه می تواند زمینه ساز معرفی شایسته تر آن فضا باشد، می گوید: از همین رو تلاش های سازمان نوسازی و بهسازی در راستای توسعه و معرفی این فضا در سطوح ملی موجب شد تا وزارت میراث فرهنگی کشور نسبت به ثبت جهانی این کاروانسرا اقدام کند.

این مدیر شهری می افزاید: ثبت جهانی مجموعه کاروانسراهای ایران توسط وزارت میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری کشور یکی از اقدامات مهم است که شامل ۵۶ کاروانسرا در سطح کشور می باشد. سعدالسلطنه نیز به عنوان یکی از شاخص ترین کاروانسراهای این پروژه انتخاب شده و در

موضوع انگیزه ای برای مرمت سایر فضاهای این بنای تاریخی شد.

وی ادامه می دهد: از سال ۱۳۸۹ و بر اساس برنامه راهبردی احیای کاروانسرای سعدالسلطنه، برای تبدیل آن به یک ظرفیت شناخته شده گردشگری در سطوح ملی و فراملی، سلسله مراتب مختلفی طی شد و برنامه های تقویمی و رویدادی متعددی از جمله دوسالانه خوشنویسی، جشنواره های نوروزی، مراسم سوگواری و ایام فاطمیه، مجمع جهانی شهر های اسلامی مجمع بین المللی شهرداران آسیایی، مجمع جهانی شهرهای جاده ابریشم، جشنواره بین المللی بازی و اسباب بازی، هفته فرهنگی قزوين و ... در این فضا برگزار شد که در معرفی این فضا بسیار تأثیر گذار بود.

وی بیان می کند: عملیات مرمت با استفاده از منابع مالی شهرداری قزوين و نظارت فنی سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری انجام شده است. در حال حاضر بسیاری از قسمتهای بنا مرمت شده و به هنرمندان، تولید کنندگان و عرضه

